

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

Marko Žuliček

FUTSAL

Završni rad

Čakovec, 2015.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

Marko Žuliček

FUTSAL

FUTSAL

Završni rad

Mentor:

mag. kin. Hublin Tomislav

Čakovec, 2015.

SAŽETAK

Futsal kao tema za pisanje nekog rada iziskuje veliku posvećenost i ljubav prema tom sportu. Sami počeci futsala sežu u daleku 1930. godinu kada se prvi puta zaigrao mali nogomet koji je prethodio futsalu. Iako je prošlo 85 godina od prvog pojavljivanja, ovaj sport naziva se jednim od najnovijih na svjetskoj karti. Glavni razlog tome su česta mijenjanja pravila. 1. travnja 1988. godine nije bila riječ o prvoprilskoj šali kada su usvojena današnja pravila igre, te se futsal kao sport počeo širiti u sve dijelove svijeta. Puno ljudi još i danas miješa kruške i jabuke kada futsal nazivaju malim nogometom. U Hrvatskoj nogometni savez još uvijek za službeni naziv koristi mali nogomet, a sva natjecanja se igraju po futsal pravilima FIFA-e. Većina zemalja u svijetu promijenilo je naziv iz mali nogomet u futsal, dok Hrvatskom nogometnom savezu nije bilo dovoljno ni 27 godina. U vodećim futsal zemljama svijeta futsal se odvojio od svojih nacionalnih nogometnih saveza i bilježi strahoviti rast. Zahvaljujući tim zemljama futsal se danas bori da postane Olimpijski sport. Futsal je danas sport sa najvećom stopom rasta na svijetu, fenomen bez presedana.

U svakom momčadskom sportu trenerska uloga je ogromna. Od fizičke pripreme preko motivacije do same pripreme taktike za pojedinu utakmicu. Svaki trener mora biti i lider svoje momčadi, a isto tako poželjno je da momčad ima i lidera na terenu među igračima. Igrači u futsalu jedni su od najokretnijih i najeksplozivnijih sportaša na svijetu. Kako sport napreduje tako sve više igrača postaju „univerzalci“ te svojim promjenama pozicija i rotacijama zbunjuju protivnika. U futsalu zbog malog terena se puno pažnje posvećuje prekidima igre i uigranim akcijama nakon toga. Najviše golova postiže se upravo iz prekida bez obzira da li to bio aut, korner ili pak slobodni udarac. Futsal ima i jedan specifičan prekid, a to je kazneni udarac sa deset metara nakon pet prekršaja u jednom poluvremenu. Također svaka uigrana akcija ima veze i sa taktikom i sustavom igrača kojeg trener odabere prije utakmice ili ga primjeni tijekom utakmice. Svaki igrač na terenu primjenjuje svoju individualnu taktiku, tako i vratar primjenjuje svoje taktike, dok oni svi zajedno momčadski primjenjuju grupne taktike.

Ključne riječi: futsal, igrač, vratar, trener, tehnika, taktika, sustav igre

SADRŽAJ

1. UVOD.....	4
2. RAZLIKE IZMEĐU FUTSALA I OSTALIH SLIČNIH I POVIJEST FUTSALA 5	
2.2. Povijest futsala u Hrvatskoj	9
2.3. Značajne osobe kroz povijest.....	11
3. TAKTIKA	13
3.1. Individualna futsal taktika.....	13
3.2. Grupna futsal taktika.....	14
3.3. Futsal taktika golmana	15
3.4. Ljudski faktor.....	16
3.4.1. Trener.....	16
3.4.2. Igrač	18
3.4.2.1. Pozicije igrača.....	19
3.4.2.2. Lider u igri	20
3.4.3. Vrtar	21
3.5. Prekidi igre.....	22
3.6. Sustavi igre	23
3.6.1. Sustavi kod posjedovanja lopte	24
3.6.2. Sustavi kod neposjedovanja lopte.....	26
3.6.3. Sustav natjecanja (1.HMNL).....	28
4. TEHNIKA	29
5. FUTSAL DANAS	31
6. ZAKLJUČAK.....	33
7. LITERATURA	34

1. UVOD

Mali nogomet je najstariji oblik loptanja u nas. U prošlosti je nosio karakter slobodne igre, koja se javljala tamo gdje su prostori mogli biti prilagođeni potrebama igre. Danas je mali nogomet prerastao u organiziranu igru, dopunjujući tako i jednu prirodnu potrebu. U svojoj osnovi on je organski vezan za nogometnu igru i predstavlja najmasovniju nogometnu djelatnost. Izmijenjeni uvjeti doprinijeli su da se danas najšira nogometna djelatnost može i mora odvijati na umanjenim prostorima, posebno pri osnovnim i srednjim školama, stambenim naseljima i dvoranama te svuda gdje za nogomet postoji interes. Velik broj ljudi u svijetu, pa tako i u Hrvatskoj bavi se nogometom. Nogomet, često nazivan kao *najvažnija sporedna stvar na svijetu*, ima puno svojih oblika i inačica. Jedna od takvih nastala je prije 80-ak godina, a danas je najpopularnija verzija uz standardni veliki nogomet. Riječ je naravno o futsalu. Sam futsal u svojim počecima nije nosio to ime, niti je imao današnja pravila, ali o svemu tome biti će rečeno malo kasnije. Sama riječ „futsal“ dolazi iz portugalskog i španjolskog jezika, odnosno termin *futsal* je skraćenica portugalskih *futebol de salao*, odnosno španjolskih riječi *futbol de sala*, koje u prijevodu znače dvoranski nogomet (<http://www.croatia97.com/povijest-futsala/>). Termin *futsal* kao službeni termin priznali su autoriteti poput FIFA-e, UEFA-e i HNS-a.

U svijetu se ovim sportom bavi oko 30 milijuna ljudi u više od 100 zemalja svijeta. Igra se danas igra pod okriljem FIFA-e diljem svijeta od Europe do Sjeverne i Centralne Amerike i Kariba, Južne Amerike, Afrike i Azije, Australije i Oceanije. U Italiji se, primjerice, ovim sportom bavi oko 4 milijuna ljudi usporedno s jednim milijunom koji igra veliki nogomet. Omjer kod nas je suprotan, ali za razliku od Italije, medijska eksponiranost futsala u Hrvatskoj je neznatna. Tek prije dvije godine počela su sa radom dva futsal portala, hrfutsal.com i crofutsal.com (<http://www.sportskilist.com/futsal-dvoranski-nogomet/>).

2. RAZLIKE IZMEĐU FUTSALA I OSTALIH SLIČNIH I POVIJEST FUTSALA

Futsal ljudi često zamjenjuju s ostalim sličnim sportovima, kao što su mali nogomet, cageball ili mininogomet, što naravno nije točno.

Mali nogomet inačica je velikog nogometa, u kojoj je promijenjen samo broj igrača, i kao takav najbliži je futsalu, usprkos tome što se pravila bitno razlikuju od velikog ili malog nogometa. Zbog toga se futsal od svog prvog pojavljivanja u javnosti 1930. godine pa sve od 1989. godine svugdje naziva mali nogomet. Mali nogomet igra se u većini dvorana diljem svijeta na terenu rukometnih dimenzija (40mx20m) i rukometnih golova (3mx2m), pogotovo u zimskim mjesecima kada traje zimska stanka u velikom nogometu. Broj igrača na terenu je pet plus vratar (http://www.fudbalskikod.com/futsal/index.php?option=com_content&view=article&id=153).

Što se tiče cageballa, on ima najmanje sličnosti sa futsalom od svih sportova koje ljudi zamjenjuju s futsalom. Naprosto, uopće mu nije sličan. Cageball se igra u kavezu dimenzija 28mx15m. Prekida igre ima samo kod prekršaja ili postignutog gola, jer lopta nikuda ne može izaći iz kaveza. Golovi su dimenzija 1mx0,70m. Sama igra odvija se sa četiri igrača u polju bez vratara te futsal loptom.

Posljednji sport sličan futsalu kojeg ću nakratko spomenuti je mininogomet. Najmlađi član sličnih sportova futsalu postoji tek nekoliko godina. Igra se na umjetnoj travi sa pravom nogometnom loptom. Dimenzije igrališta ista su kao i kod malog nogometa ili rukometa, ali sa jednom bitnom razlikom. Sa svih strana polje za igru okruženo je mantinelama. U polju se, isto kao i kod malog nogometa, nalazi sveukupno šest igrača.

Za usporedbu, futsal se igra na rukometnom igralištu s rukometnim golovima. U polju za vrijeme igre nalazi se vratar i četiri igrača. Igra se bez mantinela. Pravila su pojednostavljena, ne postoji zaleđe, a lopta je tvrđa, manja i slabije odskače od površine. Čak i vratari imaju posebne rukavice "bez prstiju" da bi imali više osjećaja pri bacanju brze lopte prilikom kontranapada.

2.1. Povijest futsala u Svijetu

Futsal se prvi put zaigrao u Urugvaju u gradu Montevideu davne 1930. godine. Te je godine Juan Carlos Ceriani izmislio verziju nogometa za dvoranske prostore, bila je to "five-a-side" verzija nogometa. Njega smatraju ocem futsala. Kreirao je pravila nove igre miješajući ondašnja pravila košarke, rukometa, nogometa i vaterpola. U Brazilu se ovaj sport počeo igrati na ulicama Sao Paula. 1952. godine YC Association organizira prvu futsal ligu u Sao Paulu. Uskoro su u Brazilu dogovorena i popisana službena pravila igre. Bilo je to 1954. godine. Sport se proširio po Južnoj Americi tijekom 20. stoljeća, dok se u Europi javlja u drugoj polovici 20. stoljeća. Već 1971. godine stvoreno je međunarodno tijelo koja se bavila samo futsalom - federacija koja je skraćeno nosila naziv FIFUSA, a odigrana su i prva svjetska prvenstva. Prvi predsjednik postao je Joao Havelange, kasniji predsjednik FIFA-e. Prvo internacionalno natjecanje, koje je organizirala FIFUSA, održano je 1965. godine. Taj prvi južnoamerički kup osvojio je Paragvaj. Do 1979. godine je održano još šest južnoameričkih kupova. Brazil je osvojio svih šest. Pod okriljem iste organizacije organiziran je i prvi panamerički kup. Održan je 1980. godine i ponovno su pobjednici bili Brazilci. Prvo se svjetsko prvenstvo u organizaciji FIFUSA-e održalo u Sao Paulu 1982. godine. Pobjedničko su mjesto ponovno zauzeli Brazilci kao i na drugom svjetskom prvenstvu održanom u Španjolskoj 1985. godine. Taj se slijed brazilskih zlata prekida 1988. godine na svjetskom prvenstvu u Australiji kada ih je u finalnoj utakmici porazila paragvajska reprezentacija. U tom razdoblju FIFA-a je uvidjela veliki prostor za napredak u futsalu pa je organizirala tri turnira FIFA Futsal Tournaments u Mađarskoj, Španjolskoj i Brazilu.

Slika 1: *Joao Havelange (lijevo)*

Izvor: <http://esporte.uol.com.br/futebol/ultimas-noticias/2012/03/22/infeccao-no-tornozelo-de-havelange> (1.9.2015.)

U okviru FIFA-e postalo je jasno da se ne može zanemariti rastuće zanimanje za mali nogomet. Uočivši da bi joj FIFUSA mogla postati konkurencijom, FIFA je 1988. godine odlučila preuzeti jurisdikciju nad malim nogometom. Pravila igre s odlukama međunarodnog Borda usvojena su 1. travnja 1988. godine, a time su poboljšana pravila i tehnički aspekti igre - omogućene su neograničene izmjene igrača, uvedena je manja lopta te su dozvoljeni pogoci glavom. Pravila stvaraju naglasak na improvizaciji, kreativnosti i tehnici, kao i kontroli lopte i dodavanju u malim prostorima. Nakon donošenja tih pravila, sve ih je više država preuzelo i osnovano je niz nacionalnih timova. Kako je FIFA futsal uzela pod svoje okrilje, futsal je jedina priznata verzija malog nogometa od strane FIFA-e. Sa ovim je futsal stekao važnost, a i uvelike se razmatra i postoji mogućnost da futsal uskoro postane olimpijski sport čime bi napokon dobiti mjesto koje zaslužuje u svijetu sporta (<http://www.crofutsal.com/povijest-futsala/>).

Usvajanjem Propozicija za natjecanje 22. listopada 1988. počele su pripreme za prvo svjetsko prvenstvo, pod FIFA-inom jurisdikcijom. Pod okriljem FIFA-e do danas je održano sedam svjetskih prvenstava. Prvo prvenstvo koje je FIFA organizirala bilo je 1989. godine u Nizozemskoj, drugo 1992. godine u Hong Kong-u, a na oba prvenstva Brazil je osvojio prvo mjesto. Treće FIFA Svjetsko Prvenstvo u Futsal u održano 1996. godine u Španjolskoj, a prvak je opet bio Brazil. Četvrto i peto Svjetsko Prvenstvo u održano u Gvatemali i Tajlandu osvojila je Španjolska. Brazil se vraća na tron opet 2008. godine pred svojim navijačima, a dominaciju je potvrdio i 2012. godine u Bangkoku (<http://www.crofutsal.com/futsal/ffwc-povijest-sp-a/>).

Slika 2: *Futsal reprezentacija Brazila*

Izvor: <http://www.crofutsal.com/futsal/ffwc-povijest-sp-a/> (1.9.2015.)

FIFA organizira i druga međunarodna natjecanja u malom nogometu. Pozornost privlače i kontinentalna prvenstva, FIFA-ina turniri, svjetska studentska prvenstva, Interkontinentalni kup, turnir prvaka te Kup četiriju nacija. Europska prvenstva igraju se od 1999., a u Europi se igra i UEFA-ina Futsal kup.

Na prvom Europskom prvenstvu koje je održano u Španjolskom gradu Granadi pobjedu je odnijela Rusija. To joj je donijelo domaćinstvo 2001. godine. U Moskvi je slavila Španjolska i tako se osvetila za poraz na domaćem terenu. 2003. godine Europsko prvenstvo organizira Italija i sama ga osvaja. Češka je bila domaćin 2005. godine, a pehar u svoje vitrine vraća Španjolska. 2007. g. u Portugalu, 2010. g. u Mađarskoj te 2012. godine u Hrvatskoj Španjolska potvrđuje dominaciju. Na posljednjem Euru održanom 2014. godine u Belgiji Italija je skinula Španjolsku s trona.

Od 1984./85. pa do sezone 2000./01. održano je 15 turnira pod nazivom Champions Club Tournaments koji su od 1984. do 1990. okupljali prvake iz 4-5 država, a od 1991. do 2001. između 6-8 nacionalnih prvaka. To je bila preteča prvoj službenoj UEFA ligi prvaka – UEFA Futsal Cupu, natjecanju koje je igrano u sezoni 2001./02., i u toj povijesnoj sezoni za europski klupski nogomet, naš klub MNK Split osvojio je treće mjesto u Europi između 27 europskih prvaka.

Euro futsal cup održava se od 2001. godine na inicijativu Španjolskog futsal saveza. Oni su zajedno s Talijanima i Rusima pokrenuli Euro futsal cup. Te povijesne sezone 2001./2002. pobjedu je odnio španjolski klub Castellon. Isti je klub osvojio to natjecanje i sljedeće sezone. Da Španjolci vladaju Europom u futsalu potvrdio je Inter Movistar u sezoni 03./04.. U sezoni 04./05. belgijski Charleroi 21 prvi put nosi pehar van Španjolske. Trofej se „vraća kući“ već sljedeće sezone, opet ga osvaja Inter Movistar. U sljedeće dvije sezone titulu najboljih odnose Rusi. Prvo FC Dynamo, a zatim Ekaterinburg. Da su Španjolci još uvijek tu potvrđuje opet Inter Movistar koji osvaja trofej za sezonu 2008./09.. Sljedeće sezone titula prvi puta odlazi u Portugal, točnije u Benficu. Italija je bila cijelo vrijeme u vrhu europskog futsala te su to Talijani potvrditi osvajanje titule 2010/11. Pobjednik je bio Montesilvano. Kad je bilo kakav nogomet u pitanju, tu mora biti i Barcelona. Svoju prvu titulu Katalonci osvajaju sezone 2011/2012. U sljedećoj godini trofej odlazi u daleki Kazahstan u vitrine ekipe Kairat. Zadnji odigrani Euro futsal cup opet je osvojila Barcelona.

2.2. Povijest futsala u Hrvatskoj

U Hrvatskoj se nažalost ne može govoriti o nekoj povijesti u samom futsalu. Hrvati ga nisu priznavali kao službeni sport sve do osamostaljenja. Uvijek su ga nazivali malim nogometom. Valja napomenuti da na službenim stranicama HNS-a još uvijek nije istaknuti futsal, nego je on pod kategorijom malog nogometa, što dovoljno govori koliko Hrvatski nogometni savez radi na razvoju futsala u Hrvatskoj. Od poznate povijesti malog nogometa bilo je klubova koji su se osnovali odmah nakon osnutka HNS-a (6. kolovoza 1939.) te zbog nedostatka velikih travnatih igrališta odigrali utakmice malog umjesto velikog nogometa.

Prva službena malonogometna utakmica odigrana je dana 8. kolovoza 1946. godine, a sastali su se malonogometni klubovi Faraon i Zmaj iz Blata na Korčuli. Inicijativom Nogometnog saveza Hrvatske, odnosno omladinske komisije, a zaslugom Viktora Medveda i Ante Pavlovića, a u suradnji Saveza nogometnih trenera i Saveza nogometnih sudaca, 1957. godine izrađena su Pravila igre malog nogometa, ista su tiskana godinu dana kasnije.

U to vrijeme je u zamahu razvoj malog rukometa, danas rukometa. Pri školama su se gradila igrališta za mali rukomet koja su korištena i za igranje malog nogometa. Prvo takvo igralište za mali nogomet izgrađeno je u Zagrebu 1963. godine u okviru PTT škole. Već sada saživljena pravila dala su prinos za sve organiziraniju djelatnost u malom nogometu. Tako je na prijedlog Nogometnog saveza Hrvatske mali nogomet uvršten u program saveza pionirskih igara. Natjecanje se završavalo na razini Republike, a organizirano je kao prvo pionirsko prvenstvo Hrvatske u malom nogometu.

Izgradnjom većih dvorana sve više se organiziraju zimski turniri na kojima nastupaju i najkvalitetniji igrači registriranih klubova. Razvoj malog nogometa u Hrvatskoj inicirao je 1987. godine i osnivanje Komisije za mali nogomet Nogometnog saveza Hrvatske i Nogometnog saveza Jugoslavije, a u Pravilnik Saveza uvršten je mali nogomet kao stalno natjecanje Saveza.

Sredinom 1988. godine održano je u Zagrebu prvi put organizirano malonogometno natjecanje igrano po FIFA pravilima, kao regionalna liga Zagrebačkog malonogometnog saveza. Sudjelovalo je 18 klubova, a prvak je bio MNK Oktogon. U jesen 1988. godine održano je prvo hrvatsko službeno prvenstvo u malom nogometu,

igrano po FIFA pravilima, uz sudjelovanje 12 malonogometnih klubova. Prvi prvak Hrvatske u malom nogometu postao je MNK Kutina koji je kasnije postao i prvi prvak u malom nogometu u službenom prvenstvu Jugoslavije, koje je u siječnju 1989. godine odigrano u Visokom u Bosni i Hercegovini. Početkom 1993. godine počelo je službeno natjecanje registriranih klubova Hrvatske prema naputcima UEFA i FIFE. Utemeljena je jedinstvena liga, a prvi hrvatski prvak bila je zagrebačka momčad Uspinjača Svjetlovod, dok je prvo kup natjecanje organizirano 1994. godine, a pobjednik je postala momčad Foto Ante Stojan iz Splita.

Reprezentacija Hrvatske u futsalu prvi se put na velikim natjecanjima pojavila 1999. godine u Španjolskoj, te je ispala u skupini. Time smo zauzeli od 5. do 8. mjesta. Sljedeće godine plasirali smo se na FIFA futsal championship u Gvatemali te prošli u drugi krug i na kraju zauzeli visoko 5. mjesto. Već 2001. godine opet smo na Euru. U Rusiji smo završili između 5. i 8. mjesta. Nakon 2001. godine dolazi smjena generacija i sukladno tome reprezentacije Hrvatske nema nigdje do 2010. godine kada u vrlo jakoj konkurenciji osvajamo Mediteranski kup igran u Iranu. Zahvaljujući toj tituli Euro 2012. dolazi u Hrvatsku, točnije u Zagreb i Split. Hrvatska je opet napravila senzaciju te kao najslabije rangirana reprezentacija Eura došla do 4. mjesta. 2014. godine na Euru u Belgiji opet smo završili u rasponu od 5.-8. mjesta.

Od dosad odigrane 23 sezone 1.HMNL najuspješniji su različiti zagrebački klubovi sa čak 13 naslova prvaka. Slijede ih predstavnici Splita sa 8 naslova, dok su Gospićani ostali na dva osvojena naslova.

Slika 3: *FC Nacional*

Izvor: <http://www.crofutsal.com/> (1.9.2015.)

2.3. Značajne osobe kroz povijest

Juan Carlos Ceriani Gravier (1906.-1996.) - rođen u Montevideu, otac futsala, argentinski učitelj tjelesnog odgoja, na natjecanju kršćanske mladeži YMCA predstavio „five-a-side“ verziju nogometa. Igra se igrala na igralištima veličine košarkaških igrališta, u dvoranama i van dvorana bez upotrebe zaštitnih ograda.

Jean-Marie Faustin Goedefroid de Havelange (1916.-) - rođen u Rio de Janeiru, prvi predsjednik FIFUSA-e. Njegovim odlaskom na mjesto predsjednika FIFA-e mnoge zemlje su napustile FIFUSA-u i pridružile se FIFA-i. Bio je predsjednik FIFA-e od 1974. godine do 1998. godine. Od 1963. godine stalni je član Međunarodnog olimpijskog odbora. Po njemu se zove kup Prva brazilska nogometna liga, Copa João Havelange, te stadion u Rio de Janeiru izgrađen za Panameričke igre 2007. godine, Estádio Olímpico João Havelange.

Luis Amado (1976.-) - odigrao je više od 350 utakmica u dresu Inter Movistara i 135 u dresu španjolske reprezentacije od 1998. do 2012. Od mnogih osvojenih nagrada treba istaknuti da je bio prvak Španjolske šest, osvajač UEFA futsal kupa tri, svjetski prvak dva i europski prvak čak pet puta. Uz timske trofeje, u sedam navrata osvajao je titule najboljeg vratara španjolskog prvenstva, a među najdražim trofejima sigurno su mu oni osvojeni 2003. i 2004. g., kad je proglašen najboljim svjetskim golmanom.

Manoel Tobias da Cruz Júnior (1971.-) - prva velika futsal zvijezda, 1996. i 2000. godine proglašen za najbolje igrača Svjetskog prvenstva. Tri puta proglašen najboljim igračem svijeta, u godinama od 2000. do 2002. Osvojio je četiri naslova prvaka Brazila i dva Interkontinentalna futsal kupa.

Ricardo Filipe da Silva Braga - Ricardinho (1985.-) - kolege ga nazivaju O Mágico, 2010. godine s Benficom osvojio Uefa futsal cup, najbolji igrač svijeta 2010., najbolji igrač Eura 2007. godine.

Alessandro Rosa Vieira - Falcao (1977.-) - najveća zvijezda i najbolji igrač u povijesti futsala. 2004., 2006., 2011. i 2012. godine proglašen za najbolje igrača svijeta. Osvojio je sve što se može osvojiti, a u karijeri zabio preko 1500 golova za Brazil i klubove. Osvojio je 6 naslova prvaka Brazila, jedno Svjetsko klupsko prvenstvo, Južnoamerički i Panamerički kup i dva Svjetska prvenstva 2008. i 2012. godine.

Slika 4: *Alessandro Rosa Vieira - Falcao*

Izvor: <http://dicasdeboleiro.com.br/como-fazer-um-bom-treinamento-de-futsal/>
(1.9.2015.)

Konstantin Viktorovich Yeryomenko (1970.-2010.) - bio najplaćeniji futsal igrač, s moskovskom Dinom osvojio osam uzastopnih Prvenstava Rusije. Najbolji strijelac ruske reprezentacije svih vremena. Vlasnik je svjetske bronce, dva europska srebra te zlata iz 1999. godine. Tragično preminuo u 40.-toj godini zbog srčane mane.

Dževad Habibija Piga (1966.-) - igrao 22 godine u Italiji, tada najjačoj svjetskoj futsal ligi, najbolji igrač u povijesti s balkanskog prostora. U talijanskom prvenstvu u 255 utakmica zabio je 221 pogodak. Igrao je za Camel, Fiumicino, Romu i Torino s kojim osvaja talijanski Super kup. Nakon igračke karijere vodio je ekipe Aymavillesa u Italiji, Al - Rayyana u Qataru i Nacionala u Hrvatskoj. Posjeduje diplomu sportskog menadžera, koju je stekao na fakultetu za sport i tjelesni odgoj u Sarajevu.

Slika 5: *Dževad Habibija Piga*

Vlastiti izvor

3. TAKTIKA

Futsal taktika se može definirati kao skup postupaka za postizanje nekog cilja ili metode koje se primjenjuju za postizanje nekog cilja. Možemo je podijeliti na futsal taktika odbrane i futsal taktika napada. Sljedeća podjela je na: individualna taktika, grupna futsal taktika i taktika golmana. Isto tako važna je i rotacija igrača. Nedostatak slobodnog prostora glavni je razlog zašto u futsalu igrači nemaju mnogo 100%-tnih prilika. Futsal rotacija pomaže igračima u stvaranju prilika, jer je igrače koji konstantno mijenjaju pozicije teže čuvati od onih koji se ne kreću. Smisao rotacije leži u tome da se zbuni i umori protivnik. Također je u futsalu veoma bitna promjena ritma utakmice. Obrambeni igrač, koji nas pokriva, neće nas moći lako čuvati ako stalno mijenjamo pravac kretanja (sa ili bez lopte). Dakle, futsal rotacija se može definirati kao razmjena pozicija dva ili više igrača.

Slika 6: *Futsal taktika*

Izvor: <http://www.sportskilst.com/wp-content/uploads/2015/03/futsal-taktika.jpg>
(1.9.2015.)

3.1. Individualna futsal taktika

To je sposobnost igrača da se prilagodi razvoju igre i situacijama jedan na jedan. U fazi odbrane igrač može pratiti protivničkog igrača koji je u posjedu lopte ili koji nije u posjedu lopte. Kada protivnik nije u posjedu lopte, veoma je važno zauzimanje ispravne pozicije na terenu, postavlja se na liniju odigravanja ili napada liniju odigravanja. Pozicija mora biti takva da u svakom trenutku može vidjeti i loptu i

protivničkog igrača da može lako pomoći suigraču, napravi korekciju i da održava određenu formaciju u odbrani.

U futsalu je izuzetno važno vršiti konstantan pritisak na igrača sa loptom. Na taj način znatno pomažemo suigračima u izvršavanju obrambenih zadataka, smanjujemo prostor za kretanje i odigravanje lopte protivnika, skraćujemo vrijeme za koje protivnik mora primiti loptu, pripremiti se za odigravanje i nađe pravo rešenje u napadačkoj akciji. Što je bolji pritisak na protivnika sa loptom naši suigrači imaju više mogućnosti suradnje u obrambenim zadacima i pokrivaju veći prostor u odbrani, ne moraju striktno čuvati protivnika, jer igrač koji je u posjedu lopte ne može izvršiti idealno odigravanje.

Važan je pravovremeni izlazak na igrača i ne pokušavati po svaku cijenu oduzeti loptu direktnom protivniku, već ga natjerati na pogrešno odigravanje i na taj način doći do kontranapada.

Individualna futsal taktika u napadu zavisi od tehničkih mogućnosti igrača. Da bi došli do povoljne pozicije igrači se moraju mnogo kretati. U futsalu su neophodna lažna kretanja, promjena pravca i promjena ritma da bi došli do prednosti u odnosu na protivnika. Otkrivanje može biti jednostavno (za sebe) ili složeno (da svojim kretanjem oslobodimo prostor za suigrača). Prijem lopte je najčešće dnom stopala i u kretanju, bitna je zaštita lopte (tijelom) zbog blizine protivnika.

Organizacija napada zavisi od kvaliteta odigravanja, koje mora biti precizno i snažno, i prijema lopte, jer se na taj način osvaja prostor i ubrzava igra bez velike potrošnje energije u odnosu na dribling ili vođenje lopte. Futsal je atraktivan zbog velikog broja tehnički obrazovanih igrača, koji driblingom znaju osvojiti prostor, napraviti brojčanu prednost i na atraktivan način postići pogodak. U završnici napada često se koristi udarac vrhom stopala jer je veliki broj igrača na malom prostoru i teško je doći do pozicije za šut.

3.2. Grupna futsal taktika

U futsalu grupna taktika u obrani podrazumijeva situacije 2 na 2, 2 na 3, 3 na 3 i 3 na 4. Suradnja igrača u obrani se vidi u tome da kada smo u mogućnosti da pomognemo suigraču ili stvorimo brojčanu prednost u odnosu na protivnika. U futsalu su veoma česte „hendikep“ situacije, tj. situacije kada je manje obrambenih igrača nego protivničkih napadača. Ako je obrana u pomanjkanju, ideja je da se uspori protivnički

napad i dobije što je moguće više vremena dok se suigrači ne vrate u obranu, da se pravilnom postavkom zaustavi napad ili da se protivnik dovede u što je moguće nepovoljniju situaciju za udarac na gol. Važno je prepoznati prioritete i odlučiti se za neku od sljedećih radnji: obrambeno grupiranje, pokrivanje prostora, udvajanje ili ostavljanje slobodnog protivnika koji je najmanje opasan po naš gol.

3.3. Futsal taktika golmana

Golman je izuzetno važan u futsalu jer od njega počinje svaki napad i on je posljednja linija obrane. Neophodno je pratiti igru, te da ima pravovremene reakcije. U toku igre je mnogo udaraca na gol, tako da su od izuzetnog značaja sljedeći elementi: fizička pripremljenost, tehničko-taktičke sposobnosti, psihološka stabilnost i koncentracija. Golman raspoređuje obranu, pravi korekcije, postavlja obranu na prekidima, pravovremenim istrčavanjem prekida protivničke napadačke akcije, sudjeluje u organizaciji napada i kontranapada...

Slika 7: *Futsal taktika golmana*

Izvor: <http://www.sportskilst.com/wp-content/uploads/2015/03/futsal-taktika-golmana.jpg> (1.9.2015.)

3.4. Ljudski faktor

Kao i u svakom sportu tak i u futsal ljudski faktor je ključan u svim segmentima. Momčad sa klupe vodi kompetentna osoba, trener, uz svoj stručni stožer. Na terenu se nalaze četiri igrača koji grade igru momčadi, a iza njih glavni čovjek obrane, vratar.

3.4.1. Trener

Sportski treneri su lica koja obavljaju stručni rad, bez obzira da li su kvalificirani za taj posao ili nisu. Da bi sportski treneri bili uspješni u svom radu prije svega moraju poznavati zanat, kao i u svakom drugom poslu. Ali to nije jedini uvjet kako bi treneri bili uspješni. Svaki trener treba imati genetičke, intuitivne, kreativne i stvaralačke potencijale te trenajnu radoznalost i samokritičnost. Od toga svega naučiti se, nažalost, može samo zanat.

Slika 8: *Mičo Martić*

Izvor: <http://www.hrsport.net/vijesti/488216/nogomet-futsal/mico-martic-preuzeo-futsal-dinamo-ovo-je-idealno-projekt-profitirat-cemo-i-klub-i-ja/> (2.9.2015.)

Vezano za sportske trenere, postoje tri grupacije problema. Prva grupacija problema odnosi se na zastupljenost i obrazovanost trenera. U zadnjih nekoliko godina provodila su se brojna istraživanja na osnovi školske spreme, kvalifikacijama, zvanju, statusu u klubu, stažu u jednom klubu te istovremenom bavljenju sportom. Rezultati su poražavajući. Druga grupacija problema odnosi se na okruženje sportskih trenera. Problemi s kojima se suočavaju sportski treneri sve su složeniji, a oni sami gotovo da ni nemaju utjecaja na njih. Većinom su to ekonomski i društveni problemi. Treća grupacija problema je najrasprostranjenija i najaktualnija. Odnosi se na status trenera, njihovo

zapošljavanje, vrednovanje i stimulaciju rada te selekciju, školovanje i usavršavanje. (Malacko i Rađo, 2004)

Do prije dvadesetak godina uloga trenera jedne futsal ekipe bila je da podijeli igrače na treningu u dvije ekipe te da im da loptu, i to je bio sav njegov posao. Na utakmici jedinu je ulogu imao u izmjeni igrača. Posljednjih godina uloga trenera se značajno promijenila. On je taj koji radi na stvaranju homogenosti ekipe, preuzima odgovornost za postignute rezultate... Posao trenera je vrlo kompleksan i zahtijeva niz odricanja da bi se dostigao zacrtani cilj. Njegova je obaveza da utječe na igrače, a za cilj ima napredak i usavršavanje kvaliteta tehničkih, taktičkih, mentalnih i fizičkih sposobnosti. Sva četiri segmenta potpuno su nezavisni jedan od drugoga, ali su u trenažnom procesu neprestano isprepliću.

Tokom utakmice, trener treba iskoristiti potencijal igrača, a svoje znanje staviti u službu ekipe radi postizanja što boljeg rezultata. Utakmice su glavni pokazatelj rada u periodu između samih utakmica. Profesionalni futsal iziskuje svakodnevne treninge između utakmica, u nekim fazama i dva puta dnevno. kao najvažniji detalj kroz cjelokupni proces treninga se ispostavlja međusobno poznavanje igrača i njihovih mogućnosti. Međusobno poznavanje igrača u jednoj zdravoj i tolerantnoj okolini predstavlja polaznu točku da trener može kvalitetno upravljati grupom.

Različite vizije koje posjeduju stručnjaci su stvar osobnog shvaćanja futsala. Postoje treneri koji ni pod koju cijenu ne žele odstupiti od svojih uvjerenja, niti onda kada se ekipa konstantno nalazi u problemima. Trener ima obavezu nadograđivati stečeno znanje zbog same činjenice da futsal napreduje nevjerojatnom brzinom (Habibija, 2009).

Slika 9: *Mato Stanković*

Izvor: <http://www.crofutsal.com/futsal/ekskluzivno-stankovic-podnio-ostavku-veceras-odluka-o-novom-treneru/> (2.9.2015.)

3.4.2. Igrač

Ako se opet malo vrati u prošlost, dolazi se do saznanja da se oduvijek smatralo kako su niski, brzi i okretni igrači predodređeni za futsal. Bilo je puno velikih nada i talenata koji nisu uspjeli ostvariti karijere u velikom nogometu, a kao jedan od osnovnih razloga bilo je njihova fizička građa. Velik broj tih igrača, nakon neuspjeha u velikom nogometu, posvetilo se upravo futsalu, te su ostvarili zapažene rezultate. Najsvježiji primjer je Hrvat Dario Marinović koji je prošao sve mlađe uzraste po klubovima iz rodnog Dubrovnika pa sve do splitskog Hajduka i na kraju nije zadovoljio zbog svoje građe tijela. Danas Dario Marinović igra za jednu od najjačih futsal ekipa El Pozo iz španjolskog grada Murcie. Također je i najbolji igrač hrvatske futsal reprezentacije.

Način igre koji se najviše prakticira posljednjih godina zahtjeva od trenera stvaranje tzv. univerzalnih igrača. To su igrači koji podjednako dobro igraju i u fazi obrane i u fazi napada. Ne moguće je u sastavu imati sve univerzalne igrače, sposobne da igraju na svim pozicijama podjednako dobro. Obrambeni igrač može težiti poboljšanju efikasnosti u napadu, kao i pivot u obrambenoj fazi, međutim ne smije zapostavljati svoje najbolje karakteristike.

Nadareni igrači koji posjeduju izuzetne sposobnosti ni u kojem slučaju ne smiju biti prisiljavani da žrtvuju svoje kvalitete kako bi postali univerzalni igrali. Bila bi to neoprostiva pogreška zato što efikasnost jedne kompletne ekipe univerzalaca još uvijek nije dokazana.

Slika 10: *Futsal igrači*

Izvor: <http://www.primatijada.info/futsal/#.VeM57pfRaaw> (2.9.2015.)

3.4.2.1. Pozicije igrača

Korekcija pravila igre u futsalu dovela je do smanjenja broja igrača na terenu. To je automatski utjecalo na transformaciju pozicija i uloge igrača na terenu. Kako sam futsal napreduje iz godine u godinu tako i neki sustavi igre odlaze u povijest, a dolaze nam novi. U ovom poglavlju detaljno će biti objašnjene najčešće pozicije igrača u futsal igri. Vratar, zadnji igrač, srednji igrač te pivot.

Vratar u pravom smislu riječi predstavlja broj jedan. Ovo je bez sumnje najodgovornija pozicija u ekipi. Osjećaj za igru, igranje i dodavanje lopte nogom, utjecaj na ritam igre kada je lopta van terena samo su neke od bitnih karakteristika svakog vratara. Pozicija i uloga vratara najviše se mijenjala promjenom pravila igre, ali više o tome će biti rečeno nešto kasnije.

Zadnji igrač u obrani ima potpuni pregled igre na terenu. Potrebno je naglasiti ulogu i značaj same pozicije koju zauzima ovaj igrač. Kao posljednji aktivni igrač ispred golmana, ne smije dopustiti da protivničkom kretnjom bude izvučen prema sredini terena, a da nitko od suigrača ne ostaje na njegovoj poziciji. Igrač za tu poziciju mora biti vrlo inteligentan u sportskom smislu te treba biti izrazito tehnički potkovan.

Srednji igrač za kojeg imamo običaj reći da je univerzalan igrač. More posjedovati karakteristike napadača, a također mora znati i braniti svoj gol. Isto kao i u velikom nogometu srednji igrač prenosi loptu iz obrane u napad. Takav igrač treba biti dinamičan, ali i izdržljiv. Ovisno kakve karakteristike imaju srednji igrači, takav stil igre i igra ta momčad.

Pivotu kao i zadnjem igraču je jako važna sama struktura igrača. Zavidna fizička građa mu dopušta kontakt i otvorenu borbu tijelom na tijelo pri nadmetanju za poziciju. Naslanjajući se leđima na protivnika štiti loptu koju kontrolira nogama te koristi dvije mogućnosti kod takve igre. Jedna mogućnost je okret u stranu i šut po голу, a druga je dodavanje lopte suigraču koji je u naletu. Navikli smo gledati robusne, slabo pokretne sidraše, međutim u posljednje vrijeme inzistira se na stvaranju pivota koji su potpuno različite građe. Niski i okretni pivoti koji su skloni brzini egzekucije i finaliziranju akcije.

3.4.2.2. Lider u igri

Već je spomenuto u prethodnom poglavlju da postoje treneri koji nerijetko prihvaćaju ulogu lidera. Kada se govori o igraču kao lideru na terenu, potrebno je naglasiti da on predstavlja jednu vrstu "produžene ruke" trenera. Zamisli trenera on vješto prenosi na terenu i njegov doprinos u igri se osjeti. Najčešće su to ili najstariji ili najiskusniji igrači. Oni su ti koji kontroliraju situaciju, daju savjet iz prve ruke, stimuliraju suigrače, komuniciraju sa sucima te vode svoju ekipu prema uspjehu.

Kako bi se najbolje opisala ta pozicija tu je citat najbolje futsal menadžera svih vremena, Jacka Welcha: Često me pitaju da li se neko rađa kao lider ili može da izraste u lidera? Naravno da je i jedno i drugo istina. U paketu su koeficijent inteligencije i energija, čini se. S druge strane, pojedine vještine liderstva se uče, poput samouvjerenosti, u majčinom krilu i u školi, na fakultetu ili zahvaljujući sportu. Druge savladate na poslu, tako što ih učestalo doživljavate - pokušavate nešto, napravite to pogrešno i naučite lekciju ili dobro napravite i postanete samouvjereni da to možete ponovno napraviti, samo još bolje. Većini se liderstvo desi jednog dana kada postanu šefovi i pravila se počnu mijenjati. Prije toga vam se posao svodio na samog sebe. Sada, odjednom vi vodite računa o drugima (Welch, 2007).

Slika 11. *Lider momčadi*

Izvor: <http://www.primatijada.info/futsal/#.VeM57pfRaaw> (2.9.2015.)

3.4.3. Vratar

Vratarska pozicija je najodgovornija u okviru jednog sastava. To je činjenica. Isto tako činjenica je i da kvaliteta igre koju prezentira ekipa, zavisi u prvome redu od povjerenja igrača u svoga vratara. Vjera suigrača u sposobnosti čuvara mreže najbolje je vidljiva u slučajevima brojčane nadmoći, gdje se protivničkom napadaču sa loptom svjesno dopušta da krene u akciju "jedan na jedan" sa golmanom. U slučaju pozitivnog ishoda pak, nastavak akcije stavlja ekipu u nadređeni položaj, jer postoje realne šanse da nakon dolaska u posjed lopte, golman započne kontranapad. Kao što smo već spomenuli, puno su se puta pravila mijenjala baš zbog pozicije vratara i njegove igre u polju. Danas vrijedi pravilo da je igra golmana u polju ograničena na taj način da loptu koju je ubacio u igru ne smije ponovno dodirnuti ako ona nije prošla polovicu igrališta ili ju je dodirnuo protivnički igrač. Kada jedanput golman ispoštuje ovo pravilo može dirati loptu neograničeni broj puta, ali u vremenskom ograničenju od četiri sekunde.

Jedna od osnovnih komponenti koju futsal golman treba trenirati kontinuirano, su refleksi. Putanja lopte koja je zaklonjena igračima, devijacije udaraca ili pak silni udarci iz neposredne blizine, veoma su česta pojava tijekom utakmica. Vratarima to predstavlja veliki problem, jer nepredvidljivost i brzina putanje lopte u malom prostoru svakako utječu na brzinu njegove reakcije. Zbog toga je i trening posvećen refleksima od apsolutne važnosti za golmana (Habibija, 2009).

Slika 12: Vratar

Izvor: <http://www.sportskilist.com/uploads/2014/2/golman1e1426067806810.jpg>
(2.9.2015.)

3.5. Prekidi igre

Statistički podaci o velikom broju realiziranih pogodaka nakon povratka lopte u igru stvara obvezu da se posebna pažnja posveti upravo tom segmentu igre. Kod svakog prekida, igrač koji ubacuje loptu nazad u igru traži od suca da se protivnički igrači odmaknu od lopte na propisanu udaljenost (5m), čime dobiva na vremenu kako bi se njegovi igrači što bolje organizirali na terenu.

Slobodni udarci jedni su od najčešćih prekida na utakmici. Slobodni udarac sudac dosuđuje kada nastane prekršaj u polju između dva šesterca. Svaki prekršaj bliže protivničkom голу daje veće mogućnosti za postizanje pogotka. U takvim se situacijama najčešće postavlja jedan igrač na udaljeniju vratnicu suparničkog gola kako bi taj igrač „proširio“ vrata protivničkog vratara.

Slika 13: Izvođenje slobodnog udarca

Izvor: <http://www.tportal.hr/sport/nogomet/367163/Nevjerojatne-golcine-hrvatskih-futsal-zvijezda.html> (2.9.2015.)

Udarac iz kuta također se često ponavlja na svakoj futsal utakmici. Pozicija igrača ekipa koja izvodi udarac iz kuta ovisi od uigrane akcije, ali se uglavnom svodi na jednostavnu postavu sa smanjenim rizikom presijecanja lopte kako ne bi došlo do kontranapada. Osim izvođača udarca iz kuta, svoju poziciju nikako ne smije zanemarivati zadnji igrač koji ima najbolje pregled igre te on najčešće dolazi u priliku upućivanja direktnog udarca prema голу protivnika. Preostala dva suigrača su raspoređena po potrebi i upravo su oni najaktivniji u akciji. Njihov zadatak je

ugrožavanje protivničkog gola, međutim u slučaju izgubljene lopte oni predstavljaju prvu liniju obrane te nastoje usporiti razvoj napada protivnika do postavljanja obrane.

Kazneni udarac sa deset metara specifičan je prekid igre te se pojavljuje samo u futsalu. 1977. godine rodila se ideja da se smanji broj prekršaja na utakmici i došlo se do zaključka da nakon svakog petog prekršaja te svaki sljedeći, po poluvremenu, se izvode kazneni udarci sa deset metara. Kako je pravilo stupilo na snagu, bonus od pet prekršaja momčadi su skupile već u ranoj fazi utakmice, dok danas teško dolazi do tog kaznenog udarca. Još jedna specifičnost je da ako je kazneni prekršaj učinjen bliže vratima od deset metara, tada se kazneni udarac izvodi iz tog mjesta. Protivnički vratar u svim navedenim mogućnostima je slobodan izaći na polovicu udaljenosti od gol crte do lopte te tako "suziti" širinu gola (<http://www.primatijada.info/futsal/>).

Slika 14: *Kazneni udarac*

Izvor: <http://m.srednja.hr/Sport/Sport/Sveucilisna-futsal-liga-Ekonomisti-i-ZSEM-najuvjerljiviji-a-golijada-u-konkurenciji-studentica> (2.9.2015.)

3.6. Sustavi igre

Pod sustavi igre podrazumijeva se raspoređivanje igrača na igralištu, sa specifičnim zadacima i uputstvima pojedinačno ili grupno. Sustav igre predstavlja samo početnu poziciju igrača na terenu, zanemarujući mnoštvo promjena i transformacija

tijekom igre. Svaki sustav igre mora sadržavati neke karakteristike koje pospješuju efikasnost i kvalitetu igre. Neke od važnijih karakteristika su elastičnost, racionalnost i uravnoteženost.

Kada se govori o elastičnosti, igrači se samim izlaskom na teren moraju prilagoditi protivničkim igračima. Neophodno je posjedovati vlastiti identitet, ali velika je greška ne spoznati ili površno uočiti male i vrline protivnika. Protivničke kretnje u obrani i napadu dovode do korekcije u samom sustavu, te dolazi do tzv. preuzimanja igrača, gdje obrambeni igrač počinje paziti na kretnje drugog protivničkog igrača, dok drugi igrač počinje pratiti našeg dosadašnjeg igrača protivničke ekipe. Upravo kod preuzimanja igrača dolazi do izražaja sva elastičnost obrambenog mehanizma.

Racionalnost u velikoj mjeri zavisi od karakteristika igrača. Svaki trener ima svoj sustav igre kojeg najviše voli ili ga forsira. Nerijetko se događa da igrači ne shvaćaju ili ne prihvaćaju taj sustav. Njima je potrebno posvetiti dodatno vrijeme i objasniti svrhu tog sustava jer racionalan nastup svakog igrača pojedinačno ima sigurno veliki značaj za krajnji uspjeh.

Uravnoteženost predstavlja presudan faktor u sustavima igre. Bilo da je riječ o fazi posjedovanja ili ne posjedovanja lopte igrači na terenu imaju obavezu tijekom igre ostati jedna cjelina ne dopuštajući individualne ispade. Najbolji primjer poremećene ravnoteže jedne ekipe je prilikom učestalih promjena posjeda lopte gdje se cijela ekipa treba transformirati iz obrane u napad u vrlo kratkom vremenu i obratno.

3.6.1. Sustavi kod posjedovanja lopte

Cilj posjedovanja lopte i izvođenje napadačkih akcija je dobra priprema i razvoj te akcije kako bi se došlo do realizacije, odnosno pogotka. Izvođenje napadačkih akcija možemo raščlaniti na održavanje posjeda lopte, osvajanje korisnog prostora u napadu i na postizanje pogotka. Razlikujemo i dva tipa napadačkih akcija, to su kontranapad i organizirani napad.

Kontranapad se često pokazuje kao prijelomni trenutak većine utakmica. Oduzimanjem lopte protivniku prva pomisao mora biti usmjerena ka ugrožavanju protivničkog gola. Kontranapad mora biti izveden brzinski i šutom prema голу kako se ne bi izrodio kontranapad prema našem голу. U kontranapad nikad ne kreću svi igrači ekipe koja osvoji loptu. Najviše njih troje, dok četvrti igrač ostaje u fazi obrane.

Organizirani napad je potpuno različit od kontranapada. Pod organiziranom akcijom podrazumijeva se korištenje različitih sustava igre koji se uigravaju na treninzima. Ti sustavi podrazumijevaju početnu poziciju te kasnije kretanje igrača kao i kretanje lopte. Razlikujemo više sustava napadačke igre.

Sustav igre 2:2 koristi se kad ekipa ima dva izrazito kvalitetna napadača, čije karakteristike želi maksimalno iskoristiti. Ovaj sustav igre sve se manje koristi kod kvalitetnih ekipa zbog prevelike statičnosti igrača te zbog predvidljivosti akcija.

Slika 15: Sustav igre 2:2

Sistem 2-2

Izvor:

http://www.fudbalskikod.com/index.php?option=com_content&view=article&id=157
(3.9.2015.)

Sustav igre 1:2:1 koristi se kad ekipa ima dobrog obrambenog igrača, dva univerzalna igrača na bekovima te dobrog napadača sidruna (pivota). Kod tog sustava često se događaju brze transformacije iz obrane u napad i obratno.

Slika 16: Sustav igre 1:2:1

Sistem 1-2-1

Izvor:

http://www.fudbalskikod.com/index.php?option=com_content&view=article&id=157
(3.9.2015.)

Sustav igre 3:1 koristi se u slučajevima kada ekipa malo opreznije pristupa protivniku i više pažnje posvećuje obrani. Sama postava igrača na terenu slična je postavi prošlog sustava, ali kod ovog bekovi nisu toliko napadački nastrojani i više su obrambeni igrači i šuteri nego što su napadači.

Zadnji sustav koji se primjenjuje je sustav 4:0. To je sustav koji se najviše primjenjuje u vrhunskom futsalu. Taj sustav koriste ekipe sa četiri univerzalaca koji jednako dobro igraju i obranu i napad. U napadačkoj formaciji igrači stalno mijenjaju svoje pozicije te kruže oko obrane do trenutka kad se negdje ne otvori slobodan prostor.

3.6.2. Sustavi kod neposjedovanja lopte

Kvaliteta obrane u velikoj mjeri ovisi o ujedinenosti igrača i njihovoj međusobnoj pomoći. Time se u prvi plan stavlja uravnoteženost ekipe. Svaka obrambena akcija, korekcija ili premještanje igrača isključivo ovisi od protivničkog sustava napada. Osnovni cilj u defanzivnoj postavi se vidi u ograničavanju protivnika vremenski i prostorno. Razlikujemo tri tipa obrane, individualna, zonska i sustavna.

Individualnu obranu često nazivamo i *obranom na čovjeka*. Svaki obrambeni igrač čuva striktno jednog napadačkog igrača i slijedi ga stalno te limitira njegove pokrete. Obrambeni igrači koji čuvaju napadače kod kojih nije lopta nastoje zatvoriti slobodan prostor u sredini ispred gola jer iz tog prostora prijeti najveća opasnost (Kovačević, 2002).

Pod terminom *zonska obrana* podrazumijeva se sustav defanzivne igre gdje igrači ne stavljaju kao prioritet protivničke igrače. U prvi se plan ističe zauzimanje korisnog prostora za igru. Svakom obrambenom igraču dodijeljen je jedan dio igrališta na kojem treba djelovati i markirati protivničkog igrača. Igrač ni u kojem slučaju iz vida ne smije izgubiti ni loptu, ni protivnika, ni vlastiti gol (Kovačević, 2002.).

Sustav obrane 1:2:1 najkorišteniji je u vrhunskom futsalu. Međusobna udaljenost kompletne obrambene formacije u polaznoj je fazi podjednaka što osigurava brzu ispomoć među igračima. Svaki igrač u svojoj zoni terena mora direktno napadati protivničkog igrača sa loptom.

U sustavu obrane 3:1 postavlja se nešto izduženija verzija romba. Obrambeni bekovski par stoji dosta daleko od najisturenijeg obrambenog igrača što rezultira otvaranjem velikog prostora iza leđa prvog braniča. Zbog toga se ovaj sustav obrane sve manje i manje koristi.

Kod sprječavanja napadačkog sustava 2:2, koristi se isto takav obrambeni. Obrana se postavlja u kvadrat te kao takva sve se manje koristi jer se sve manje koristi takav napadački sustav, ali i zbog toga jer su obrambene linije predaleko odmaknute jedna od druge.

Slika 17: Obrana u futsalu

Izvor: <http://www.sportskilist.com/odbrana-u-futsalu-uvod/> (3.9.2015.)

3.6.3. Sustav natjecanja (1.HMNL)

Svaki sustav natjecanja u hrvatskom sportu koji je pod nadležnosti Hrvatskog nogometnog saveza reguliran je pravilnikom sa službenih stranica saveza. Za svako natjecanje utvrđuju se propozicije natjecanja koje za prva tri stupnja natjecanja donosi Izvršni odbor HNS, a za ostala natjecanja tijela županijskih nogometnih saveza. Propozicijama se bliže uređuju pravila za provođenje natjecanja, uvjeti pod kojima se odvija natjecanje, utvrđuju organi koji vode natjecanje, njihova prava i obveze, uređuju materijalna i druga pitanja u svezi s natjecanjem, kao i druga pitanja predviđena tim pravilnikom.

U futsalu prvenstvena natjecanja organiziraju se u kombiniranom sustavu lige, ligaškim natjecanjem i doigravanjem (play-off). Sve utakmice u ligi i doigravanju igraju se u vremenskom periodu od dva puta po dvadeset minuta (2x20min), dok se produžeci u doigravanju igraju dva puta po pet minuta (2x5min). Za vrijeme odigravanja utakmica, igrači na poleđini svojih dresova moraju imati vidljive brojeve propisane veličine. Brojevi na dresovima se moraju slagati sa brojevima na popisu igrača unijetom u zapisnik utakmice.

Natjecanje se održava dvostrukim bod sustavom u dva dijela s dvanaest klubova u natjecanju. Igra se dvokružno (11 + 11 = 22 kola).

Iz Prve HMNL ispada izravno posljednje plasirani klub, a pretposljednji klub igra kvalifikacije po dvostrukom kup sustavu s drugoplasiranim iz kvalifikacija prvaka skupina Druge HMNL. Pobjednik kvalifikacija ostvaruje plasman u Prvu HMNL.

Iz Druge HMNL izravno ulazi pobjednik kvalifikacija prvoplasiranih klubova skupina Druge HMNL.

4. TEHNIKA

Tehnika u futsalu je veoma slična tehnici velikog nogometa. U ovom radu upoznat će se osnovni potezi primanja lopte dnom stopala i vođenja lopte dnom stopala. Ovi tehnički pokreti mogu se vidjeti i na velikim terenima, iako su karakteristični upravo za futsal.

Primanje lopte predstavlja finalizirani skup poteza, koji se primjećuje u prihvaćanju, kontroli i stavljanju lopte u vlastiti posjed. Prostorna ograničenost i fizička blizina protivnika utječu na ispravna odigravanja lopte. To je jedan od osnovnih razloga koji obavezuje igrače na čista dodavanja. Da bi suigraču olakšali prihvaćanje lopte, predlaže se dodavanje na nogu koja je udaljenija od protivnika. Dakle, u trenutku prijema, tijelo mora biti pozicionirano između protivničkog igrača i lopte (Mikić, Talović i Rađo, 2002).

Slika 18: *Prihvaćanje lopte*

Izvor: <http://standardfutsal.com/> (3.9.2015.)

Sam pokret prijema lopte zavisi od dinamike igre. Ovim tehničkim pokretom igrač nastoji da smanji brzinu lopte i stavi je pod svoju kontrolu. Prijem lopte se može izvršiti blokiranjem ili smirivanjem, što osigurava apsolutnu kontrolu iste. Također, prijem lopte je moguće napraviti i nastavkom, tj. produžetkom njenog kretanja.

Brzina igre i skučenost prostora u kojoj se igra odvija, neminovno utječu na sposobnost igrača da se prilagodi njenom ritmu. U takvim uvjetima postaje veoma bitno izvršiti ispravan prijem lopte, zadržati je i nastaviti sa njenom predajom.

Nema sumnje da smirivanje lopte dnom stopala otklanja brojne dileme u vezi kvalitete igrača. Najveći broj dodavanja u futsalu se izvrši po zemlji, i ako su precizna, tj. u noge, najispravniji način smirivanja lopte jeste dnom stopala.

Primanje lopte se vrši nogom malo odignutom od zemlje i pod ispravnim kutom, kako ne bi prošla ispod stopala. Stajna noga lagano je savijena u koljenu dok je tijelo malo nagnuto prema naprijed.

Smirivanje lopte dnom stopala je jedna od karakteristika futsala, a predstavlja najsigurniji vid smirivanja i zadržavanja lopte u svom posjedu. Jednom prihvaćena lopta ispod stopala se lako kontrolira u svakom trenutku i protivnik teško može doći do nje.

U prvom redu, prijemom ispod stopala garantira se sigurno zadržavanje lopte u vlastitom posjedu. Pored toga, da bi se definitivno umirila nije potrebno raditi dodatne dodire. Ova pojedinost je jako važna za sam tok akcije, jer prvim dodirima lopta se smiruje dnom stopala i gura u željenom pravcu. Već sljedeći dodir je označen kao dodavanje, dribling, šutiranje, vođenje lopte. Upravo po ovom detalju se smirivanje lopte dnom stopala i razlikuje od svih ostalih načina primanja lopte, bez obzira kojim djelom tijela su izvedeni.

Slika 19: *Prihvaćanje lopte dnom stopala*

Izvor: <http://www.sportskilst.com/wp-content/uploads/2014/12/Tehika-futsal-primanje-%C4%91onom1-e1426067239252.jpg> (3.9.2015.)

5. FUTSAL DANAS

Vještina koja se razvila iz ove igre je vidljiva iz svjetski poznatog stila Brazilaca koja se prenijela i na velike nogometne terene. Pele, Zico, Socrates, Bebeto, te danas još aktualni Ronaldinho, Kaka, Robinho, Neymar i ostale brazilske superzvijezde su razvili svoje vještine igrajući futsal. Neki velikani su napustili veliki nogomet samo kako bi se mogli posvetiti futsalu.

U 55 godina "pisane" povijesti futsal se nikada nije razvijao kao danas. Iako je od samih početaka uživao veliku popularnost gdje god se pojavio njegovo širenje i populariziranje nikad se nije dešavalo brže nego danas. U Japanu on danas uživa veliku popularnost iako se pojavio relativno nedavno. Danas jake i vrlo kvalitetne razvijene lige imaju Brazil, Španjolska, Portugal, Italija, Rusija i Nizozemska.

Brojne futsal lige djeluju u sastavu nacionalnih nogometnih saveza, što ih koči u razvoju. Kada su u pitanju svjetske velesile mora se istaknuti njihova potpuna neovisnost od domaćih nogometnih saveza. Također njihove lige nisu pod ničijim okriljem i funkcioniraju besprijekorno. Ako se ima u vidu organizacija jednog nogometnog saveza sa svim svojim reprezentacijama, jasna je prostorna ograničenost futsala. U raznim zemljama futsal se nalazi na marginama upravo zbog pažnje koja je usmjerena samo na veliki nogomet.

Futsal danas ima posebna pravila prihvaćena od svih saveza, a donesena od strane FIFA-e i UEFA-e. Igra se loptom br. 4, teškom između 400 i 440 grama. Bačena s visine od 2 metra ne smije skočiti manje od 50 i više od 65 cm. Broj igrača se sastoji od vratara i četvorice igrača na terenu, a na klupi mogu sjediti još sedmorica. Zamjene igrača se vrše na svojoj polovici terena, a broj izmjena je neograničen. Na terenu se nalaze dva suca koji igrače mogu kazniti sa žutim kartonom, dvjema minutama isključenja ili crvenim kartonom. Vrijedi pravilo "akumulirani prekršaj", tj. u svakom poluvremenu nakon 5 prekršaja izvodi se slobodan udarac sa 10 metara bez živog zida. Vrtarar ne smije dati loptu rukom igraču koji se nalazi unutar šest metara, dok igrači u polju mogu igrati svim dijelovima tijela osim rukom. Igralište je dugo 25 - 42 m, a široko od 15 -20m, dimenzije gola su 3 x 2m, a igra se 2 x 20 minuta "čiste" igre što znači da se vrijeme zaustavlja kada je lopta van granica igrališta ili je napravljen prekršaj.

U Europi kao igrači glavnu riječ vode opet vode Brazilci. Najbolje reprezentacije Europe kao što su Portugal, Španjolska, Italija i Rusija imaju barem jednog naturaliziranog Brazilca. Reprezentacija Italije na Europskom prvenstvu 2012. godine u Hrvatskoj nastupila je sa samo jednim igračem rođenim u Italiji, a jedanaest preostalih reprezentativaca bili su rođeni u Brazilu te naknadno prihvatili talijansko državljanstvo. Zanimljivo je da jedino balkanske zemlje te 2012. godine od reprezentacija koje su nastupile na Europskom prvenstvu nisu imale niti jednog naturaliziranog igrača.

U Hrvatskoj danas imamo prvu futsal ligu te četiri druge lige: istok, zapad, sjever i jug. Prva liga broji 12 klubova, i to: Nacional, Split Tommy, MNK Solin, MNK Uspinjača, MNK Novo Vrijeme, MNK Square, MNK Alumnus, MNK Vrgorac, Potpićan 98 ADT, MNK Murter Royal, MNK Osijek Kelme i Futsal Dinamo.

Još samo vrijedi spomenuti kako danas FIFA ima 154 članica futsal odjeljka te kako se sve više razvija futsal business koji je nogomet toliko digao u nebesa. Zahvaljujući tome, sve više novaca se vrti oko futsala pa se tako sve više organiziraju kampovi za mlade futsal igrače, kampovi i natjecanja za žene, futsal trenerske akademije i brojne druge.

Futsal je danas sport sa najvećom stopom rasta na svijetu, fenomen bez presedana.

Slika 20: Logo 1. HMNL

Izvor: <http://www.forum.hr/showthread.php?t=841592> (3.9.2015.)

6. ZAKLJUČAK

Nakon obrađene teme futsala, sporta koji strahovito brzo raste i samo se čeka na kojim Olimpijskim igrama će se prvi puta zaigrati baš taj sport, može se reći da to nije bezazlen sport. Kao i svako profesionalno bavljenje sportom, on iziskuje velika odricanja i puno treninga i usavršavanja.

Naša reprezentacija pokazala je da se i bez naturaliziranih Brazilaca mogu postići dobri rezultati, dok naši klubovi također samo sa domaćim dečkima postižu zapažene rezultate. Sve to doprinosi velikoj popularizaciji sporta te daje nadu kako će Hrvatski nogometni savez konačno nakon 27 godina promijeniti službeni naziv ovog sporta iz malog nogometa u futsal. Razumno je da svako odvajanje dvaju sportova podjeli i populaciju koja se bavi tim sportom pa je Hrvatski nogometni savez čekao da vidi kako će se stvari razvijati, ali svima je jasno da je 27 godina pristojan rok za donijeti odluku.

7. LITERATURA

1. Habibija, Đ.; Futsal, Print Team, Mostar, 2009.
2. <http://www.croatia97.com/povijest-futsala/>
3. <http://www.crofutsal.com/futsal/ffwc-povijest-sp-a/>
4. <http://www.crofutsal.com/povijest-futsala/>
5. http://www.fudbalskikod.com/futsal/index.php?option=com_content&view=article&id=153
6. <http://www.primatijada.info/futsal/>
7. <http://www.sportskilst.com/futsal-dvoranski-nogomet/>
8. Kovačević, A.;, 2002., Mali fudbal
9. Malacko, J.;, Rađo, I.;, 2004., Tehnologija sporta i sportskog treninga
10. Mikić, B.;, Talović, M.;, Rađo, I.;, 2002., Biomehanička i strukturalna analiza kretanja u nogometu
11. Welch, J.;, 2007., Vještina pobjeđivanja

PRILOZI

Popis fotografija:

1. Slika 1: Joao Havelange, Izvor: <http://esporte.uol.com.br/futebol/ultimas-noticias/2012/03/22/infeccao-no-tornozelo-de-havelange> (1.9.2015.)
2. Slika 2: Futsal reprezentacija Brazila, Izvor: <http://www.crofutsal.com/futsal/ffwc-povijest-sp-a/> (1.9.2015.)
3. Slika 3: FC Nacional, Izvor: <http://www.crofutsal.com/> (1.9.2015.)
4. Slika 4: Alessandro Rosa Vieira - Falcao, <http://dicasdeboleiro.com.br/como-fazer-um-bom-treinamento-de-futsal/> (1.9.2015.)
5. Slika 5: Dževad Habibija Piga, Izvor: Vlastiti izvor
6. Slika 6: Futsal taktika, Izvor: <http://www.sportskilst.com/wp-content/uploads/2015/03/futsal-taktika.jpg> (1.9.2015.)
7. Slika 7: Futsal taktika golmana, Izvor: <http://www.sportskilst.com/wp-content/uploads/2015/03/futsal-taktika-golmana.jpg> (1.9.2015.)
8. Slika 8: Mićo Martić, Izvor: <http://www.hrsport.net/vijesti/488216/nogomet-futsal/mico-martic-preuzeo-futsal-dinamo-ovo-je-idealan-projekt-profitirat-cemo-i-klub-i-ja/> (2.9.2015.)
9. Slika 9: Mato Stanković, Izvor: <http://www.crofutsal.com/futsal/ekskluzivno-stankovic-podnio-ostavku-veceras-odluka-o-novom-treneru/> (2.9.2015.)
10. Slika 10: Futsal igrači, Izvor: <http://www.primatijada.info/futsal/#.VeM57pfRaaw> (2.9.2015.)
11. Slika 11: Lider momčadi, Izvor: <http://www.primatijada.info/futsal/#.VeM57pfRaaw> (2.9.2015.)
12. Slika 12: Vratar, Izvor: <http://www.sportskilst.com/uploads/2014/2/golman1e1426067806810.jpg> (2.9.2015.)
13. Slika 13: Izvođenje slobodnog udarca, Izvor: <http://www.tportal.hr/sport/nogomet/367163/Nevjerojatne-golcine-hrvatskih-futsal-zvijezda.html> (2.9.2015.)
14. Slika 14: Kazneni udarac, Izvor: <http://m.srednja.hr/Sport/Sport/Sveucilisna-futsal-liga-Ekonomisti-i-ZSEM-najuvjerljiviji-a-golijada-u-konkurenciji-studentica> (2.9.2015.)

15. Slika 15: Sustav igre 2:2, http://www.fudbalskikod.com/index.php?option=com_content&view=article&id=157 (3.9.2015.)
16. Slika 16: Sustav igre 1:2:1, http://www.fudbalskikod.com/index.php?option=com_content&view=article&id=157 (3.9.2015.)
17. Slika 17: Obrana u futsalu, Izvor: <http://www.sportskilst.com/odbrana-u-futsalu-uvod/> (3.9.2015.)
18. Slika 18: Prihvaćanje lopte, Izvor: <http://standardfutsal.com/> (3.9.2015.)
19. Slika 19: Prihvaćanje lopte dnom stopala, Izvor: <http://www.sportskilst.com/wp-content/uploads/2014/12/Tehika-futsal-primanje-%C4%91onom1-e1426067239252.jpg> (3.9.2015.)
20. Slika 20: Logo 1.HMNL, Izvor: <http://www.forum.hr/showthread.php?t=841592> (3.9.2015.)